

Promjene u carinskom sustavu Republike Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju

Frkonja Kupina, Sanda

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic "Nikola Tesla" in Gospić / Veleučilište "Nikola Tesla" u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:107:040191>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-09**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Sanda Frkonja Kupina

**PROMJENE U CARINSKOM SUSTAVU REPUBLIKE HRVATSKE NAKON
ULASKA U EUROPSKU UNIJU**

**CHANGES IN THE CUSTOMS SYSTEM OF CROATIAN
AFTER JOINING THE EUROPEAN UNION**

Završni rad

Gospić, 2016.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni upravni studij

**PROMJENE U CARINSKOM SUSTAVU REPUBLIKE HRVATSKE NAKON
ULASKA U EUROPSKU UNIJU**

**CHANGES IN THE CUSTOMS SYSTEM OF CROATIAN
AFTER JOINING THE EUROPEAN UNION**

Završni rad

MENTOR

Dr.sc.Mehmed Alijagić,prof.v.šk.

STUDENT

Sanda Frkonja Kupina

MBS: 2963000308/12

Gospić, ožujak 2016.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

UPRAVNI odjel

Gospić, 29. 02. 2016.

ZADATAK

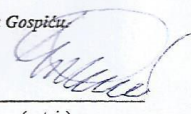
za završni rad

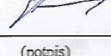
Pristupniku SANDA FRKOVIĆA KUPINA MBS: 2963000308/12

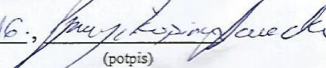
Studentu stručnog studija na Upravnom odjelu izdaje se tema završnog rada pod nazivom
PROMJENE U CARINSKOM SUSTAVU REPUBLIKE
HRVATSKE NAKON ULAZAKA U EUROPSKU UNIJU.

Sadržaj zadatka : Pojam i karakteristike carina;
Carinski sustav Republike Hrvatske;
Carinska politika Europske unije;
Utjecaj Europske unije na carinske
propise Republike Hrvatske.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Dr. sc. Miroslav Kupić, prof. i. r. zadano: 29. 02. 2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Pročelnik odjela: Dr. sc. Aleksandar Steudlarić, v. pred. predati do: _____,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Student: SANDA FRKOVIĆA KUPINA primio zadatak: 29. 02. 2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

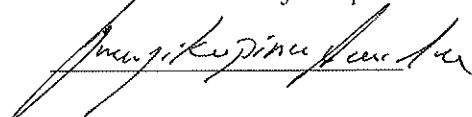
Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „Promjene u carinskom sustavu Republike Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju“ izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr.sc.Mehmeda Alijagića,prof.v.š..

Sanda Frkonja Kupina

SAŽETAK

U ovom završnom radu govori se o promjenama u carinskom sustavu Republike Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju.

Rad je koncipiran u pet poglavlja.

U prvom, uvodnom poglavlju, ukratko se iznose teze koje će se obrazlagati u ovom radu. U drugom poglavlju govori se o pojmu i karakteristikama carina. Treće poglavlje obuhvaća carinski sustav Republike Hrvatske uključujući carinsku politiku koja je jedan od temelja Europske unije. Nadalje, u četvrtom poglavlju obuhvaćeni su ciljevi i načela carinske politike Europske unije, zajednička trgovinska politika, te fiskalni doprinos carinjenja proračunu Europske unije, kao i strategija razvoja carinskih politika Europske unije. U petom poglavlju obrađen je utjecaj Europske unije na carinske propise Republike Hrvatske. U ovom poglavlju govori se o preuzimanju zajedničke vanjskotrgovinske politike Europske unije, reorganizaciji ustroja carinske službe, izlasku Republike Hrvatske iz CEFTA-e, te učinku pristupanja Hrvatske Europskoj uniji na trgovinske odnose sa članicama CEFTA-e. U zadnjem, šestom poglavlju, iznijeti su zaključci do kojih se došlo pisanjem ovog diplomskog rada.

Ključne riječi: carina, carinski postupak, carinski sustav, carinska politika, carinska služba, CEFTA

Summary

This final work deals with the changes in the Croatian customs system after the accession to the EU.

The work is divided into five chapters.

The first, introductory chapter briefly presents the thesis that will be explained in this paper. Furthermore, the second chapter discusses the concept and characteristics of customs. The third chapter covers the Croatian customs system, including customs policy, which is one of the foundations of the European Union. Moreover, the fourth chapter covers the objectives and principles of the customs policy of the European Union, the common trade policy and fiscal contribution of the customs clearance to the EU budget, as well as the development strategy of the customs policy of the European Union. The fifth chapter describes the impact of the EU on the customs regulations of the Republic of Croatia. This section discusses Croatia taking over the common trade policy of the European Union, the reorganization of the structure of its Customs Service, Croatia exiting from CEFTA, and the impact of Croatian accession to the European Union on trade relations with CEFTA. The last, sixth chapter presents the conclusions that have been reached by writing this paper.

Keywords: customs, customs procedures, customs system, customs policy,
Customs Service, CEFTA

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POJAM I KARAKTERISTIKE CARINA	3
2.1. Vrste carina.....	5
2.2. Elementi carina	7
2.3. Carinski postupci	8
3. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	11
3.1. Carinska politika Republike Hrvatske	11
3.2. Ustrojstvo i nadležnost carinske uprave RH.....	13
3.3. Fiskalni utjecaj carine u ukupnom prihodu RH.....	16
4. CARINSKA POLITIKA EUROPSKE UNIJE	20
4.1. Ciljevi i načela	20
4.2. Zajednička trgovinska politika	24
4.3. Fiskalni doprinos carinjenja proračunu EU	28
4.4. Strategija razvoja carinskih politika EU	29
5. UTJECAJ EU NA CARINSKE PROPISE RH	32
5.1. Preuzimanje zajedničke vanjskotrgovinske politike EU	32
5.2. Reorganizacija ustroja carinske službe.....	34
5.3. Izlazak Hrvatske iz CEFTE	37
5.4. Učinak pristupanja Hrvatske EU na trgovinske odnose sa članicama CEFTE	39
6. ZAKLJUČAK.....	41
LITERATURA	44
POPIS TABLICA, FOTOGRAFIJA, SHEMA I GRAFIKONA	46

1. UVOD

Jedna mala zemlja kao Hrvatska ne može sama pratiti nova postignuća u znanosti i tehnologiji, suzbijati terorizam, ilegalnu prekograničnu trgovinu, onečišćenje okoliša i slično.

U svemu carinski sustav ima svoju ulogu. Jedan od početnih stadija integriranja među državama uvijek je kroz carinsku uniju.

Carinska politika jedan je od temelja Europske unije koja je odigrala ključnu ulogu u stvaranju jedinstvenog tržišta i zajedničke gospodarske politike.

Temelji se na odredbama Ugovora o EZ-u, glava I. – Sloboda kretanja robe (članak 23. – 27.), i glave X. – Suradnja u području carina (članak 135.). Člankom 23. utvrđeno je da Carinska unija obuhvaća ukupnu trgovinu robom, što podrazumijeva zabranu carina i mjera s istovrsnim učinkom na uvoz i izvoz robe između država članica, kao i primjenu zajedničke Carinske tarife prema trećim zemljama.

Carinska unija je zapravo jedna od prvih faza ukupne integracije i ona znači da nema carina između članica, ali nema niti mjera sa istovrsnim učinkom kao carine.

Hrvatski carinski sustav doživio je korjenite promjene na putu prilagodbe standardima Europske unije i drugih relevantnih međunarodnih čimbenika.

O tim promjenama vrlo jasno svjedoči uspostavljanje novih pravnih temelja carinskog sustava, jačanje utjecaja gospodarskih čimbenika, globalna liberalizacija trgovine, izmijenjen odnos države i sudionika u carinskom postupku, značajan gubitak u vođenju carinske politike, nove tehnologije i metode rada i razmišljanja u carinskom poslovanju, e-business i dr.

Carinski zakon („Narodne novine“, broj: 78/99, 117/99, 73/00, 92/01, 47/03, 140/05, 138/06, 60/08, 45/09, 56/10) koji je bio na snazi do 30. lipnja 2013. imao je brojne nedostatke. Ti nedostaci očitovali su se u tome da nije bio usklađen s propisima članica Svjetske trgovinske organizacije i Europske unije, nije bio određen rok u kojima je

carinarnica bila dužna obaviti provjeru, provjeravala se svaka carinska deklaracija i sva roba što je odugovlačilo carinski postupak, bez dobitka na efikasnosti, te nije bilo instituta pojednostavljenih postupaka carinjenja.

Dana 1. srpnja 2013. stupio je na snagu Zakon o provedbi carinskih propisa Europske Unije („Narodne novine“, broj: 54/13) koji se danas primjenjuje, a koji je usklađen sa propisima članica Svjetske trgovinske organizacije i članica Europske unije.

Također je stupanjem na snagu novog cit. Zakona, dana 30. lipnja 2013., prestao važiti Zakon o carinskoj tarifi ("Narodne novine", broj: 61/00, 117/00, 119/00 i 146/08).

Najveće prednosti cit. Zakona o provedbi carinskih propisa Europske unije koji je trenutno u primjeni su pojednostavljeni postupci deklariranja koji omogućuju da roba od ulazne carinske ispostave ide direktno deklarantu temeljem knjigovodstvenog zapisa.

Naime, carine u manje razvijenim zemljama predstavljaju jedan od najvažnijih prihoda državnog proračuna, dok im u razvijenim zemljama pripada samo minimalni udio.

Iako su osnovna načela plaćanja javnih davanja stoljećima ista, u novije vrijeme su ipak nastupile neke promjene.

Obveza plaćanja javnih davanja ne nastupa više u pravilu prilikom ulaska na teritorijalno (carinsko) područje, već onog trenutka kad se roba dopremi na tržište («puštanje robe u slobodan promet»). Ovime se osigurava da se određena kretanja robe (npr. privremeni uvoz ili provoz) oslobode plaćanja dadžbina.

Visina javnih dadžbina nije definirana potrebama proračuna već stupnjem zaštite domaćih tvrtki kojima treba olakšati stranu konkurenciju. Kako bi administracija pojednostavila nadzor oko naplate javnih davanja određeno ubiranje prepušteno je samim obveznicima, odnosno uvoznicima ili izvoznicima s time da se od strane carinskih tijela provodi nasumični nadzor korektnosti poreznih obveznika.

2. POJAM I KARAKTERISTIKE CARINA

Carine su najstariji instrument vanjskotrgovinske politike, spadaju u porezni oblik potrošnih a time i neizravnih poreza koje država nameće kao dadžbinu prilikom uvoza, izvoza ili tranzita kroz svoj teritorij. Carine su jedan od najstarijih javnih prihoda države.

Carina "stvara" razliku između tržišne (svjetske) cijene i cijene koju plaćaju domaći subjekti (potrošači, proizvođači, država).

Dakle, carina predstavlja pristojbu koja se naplaćuje, najčešće, na uveznu robu u vidu novčanog iznosa, a po utvrđenim carinskim stopama u Carinskoj tarifi, bilo u cilju zaštite domaće privrede, fiskalnih, socijalnih ili drugih razloga.

Carine i carinski sistem svake države imaju veliki značaj pri otvorenoj međunarodnoj robnoj razmjeni.

Svrha carina je regulirati opseg i usmjeravati tokove razmjene, zaštititi domaću proizvodnju, poticati opći gospodarski razvoj ili razvoj pojedinih proizvodnji, pomoći uravnoteženju bilance plaćanja, te potrebe državnog proračuna.

Namjena carina je da štite domaću proizvodnju, i to tako da uvezenu robu čine skupljom i time potiču domaću proizvodnju. Druga zadaća carina je fiskalna, tj. one čine jedan od proračunskih prihoda. No dok je ostalim porezima temeljna zadaća prikupiti što više prihoda, carine imaju primarnu ulogu u vanjskotrgovinskoj politici neke zemlje.

Dakle, primarna uloga carina je zaštita domaće proizvodnje, a sekundarna uloga fiskalni efekt koji ona ispoljava pri punjenju budžeta određene države.

Carina se obračunava i naplaćuje po osnovici koju određuje carinska vrijednost robe (ad valorem sustav).

Odredbom čl. 5. Zakona o provedbi carinskih propisa Europske unije propisana su temeljna pojmovna određenja koja imaju sljedeća značenja:

1. Carinjenje robe je svaka radnja koja se odnosi na primjenu carinskih propisa o carinski dopuštenom postupanju ili uporabi robe.
2. Unutarnja granica je granica Republike Hrvatske s državama članicama Europske unije (u daljnjem tekstu: države članice).
3. Treća zemlja je zemlja koja nije država članica Europske unije.
4. Roba su sve stvari koje se mogu razvrstati u Carinsku tarifu, uključujući i sve pokretne stvari koje se mogu klasificirati sukladno posebnim propisima.
5. Prihvatanje carinske deklaracije je radnja carinske službe kojom se potvrđuje ispunjenje uvjeta iz čl. 35. ovog Zakona, te ako je tako propisano, unos carinske deklaracije u propisanu evidenciju.
6. Dan obavještanja dužnika o iznosu duga je dan kada je dužniku uručena obavijest, odnosno dan za koji se smatra da je dužnik obaviješten o iznosu duga.
7. Službeno mjesto je svako mjesto koje odobri Carinska uprava za obavljanje radnji u vezi s carinjenjem robe i prometom putnika između Europske unije i trećih zemalja.
8. Iznos davanja je svaki iznos uvoznih ili izvoznih davanja koja su posljedica carinskog duga i drugih javnih davanja.
9. Carinska uprava je upravna organizacija u sustavu Ministarstva financija Republike Hrvatske odgovorna za primjenu carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa koji su joj stavljeni u nadležnost.
10. Središnji ured je ustrojstvena jedinica Carinske uprave odgovorna za zakonitu, učinkovitu i ujednačenu primjenu carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa koji su joj stavljeni u nadležnost.
11. Carinski ured je ustrojstvena jedinica Carinske uprave u kojoj se obavljaju svi ili neki poslovi predviđeni carinskim, trošarinskim, poreznim i drugim propisima. Pojam carinskog ureda obuhvaća i područni carinski ured te granični carinski ured.

2.1. Vrste carina

Postoje razni nazivi pojedinih vrsta carina prema: smjeru kretanja robe, svrsi carine, osnovici za obračun carine, vrstama robe koja se carini i dr. (Baban i Marijanović, 1998.)

Carine možemo podijeliti prema slijedećim kriterijima:

1. Prema smjeru kretanja:

- a) uvozne - obračunavaju se i naplaćuju na uvezenu robu a zadatak im je zaštititi domaću proizvodnju od roba koje se uvoze u zemlju
- b) izvozne - imaju suprotan efekt od uvoznih, jer poskupljuju izvoz a cilj im je smanjenje izvoza nekih, za domaću ekonomiju vitalnih roba koje se u inozemstvu mogu bolje prodati
- c) tranzitne - obračunavaju se i naplaćuju prilikom tranzita robe preko jednog carinskog područja

2. Prema učincima koje želimo postići:

- a) fiskalne (financijske) carine - se uvode radi povećanja prihoda države
- b) zaštitne (ekonomske) carine - uvode se s osnovnim ciljem da se zaštiti domaća proizvodnja od inozemne konkurencije i omogući razvoj domaće proizvodnje.

3. Prema načinu obračunavanja:

- a) carine prema vrijednosti robe - robu manje vrijednosti manje tereti u odnosu na vrijedniju i skuplju robu
- b) specifične carine - obračunavaju se po jedinici mjere, npr. po komadu, litru, metru, kilogramu i sl.
- c) kombinirane carine - predstavljaju vid kombinacije prethodne dvije.

4. Prema načinu propisivanja:

- a) autonomne carine - sve one koje samostalno uvodi jedna država ne uvažavajući ostale partnere već pri tome štiti svoje specifične interese.
- b) ugovorne (konvencionalne carine) - propisuju se na bazi dvostranih ili višestranih sporazuma između država. Tako između zemalja članica EU nema carina pri prometu roba, a postoji zajednička carinska tarifa prema trećim zemljama
- c) kombinirane - predstavljaju kombinaciju prethodne dvije

5. Prema ekonomsko-političkoj namjeri:

- a) prohibitivne (zabranjujuće) carine - koje su toliko visoke da praktično onemogućavaju uvoz roba na tržište.
- b) retorzivne (ratničke) carine - protiv mjera neke države prema drugoj koja drži visoke carine.
- c) preferencijalne (povlaštene) carine - cilj im je da pospješe robnu razmjenu sa određenim zemljama sa kojima je sklopljen takav sporazum.
- d) diferencijalne carine - otežavaju robnu razmjenu, što robu iz jedne zemlje dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na robu iz drugih zemalja.
- e) antidampinške carine - oblik dopunske carine koja izjednačava cijenu uvozne robe kada je ona niža od normalne, realne cijene, a na to još ide i redovna carina.
- f) kompensatorne carine - uvode se za robu koja je u zemlji porijekla ili izvoza dobila neku subvenciju, premiju u vidu stimulacije izvoza, pa se u cilju neutraliziranja tih subvencija naplaćuje kompenzatorna carina.

2.2. Elementi carina

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju (carinsku uniju s ostalim zemljama članicama), carinsko područje Republike Hrvatske prošireno je na carinsko područje Europske unije.

- Carinsko područje EU - cjelokupni teritorij EU na kojem se primjenjuju carinski i drugi propisi. Omeđeno je carinskom crtom koja je identična graničnoj crti (jezera, rijeke, teritorijalno more s podmorjem, podzemlje i zračni prostor)
- Carinski status - određuje u skladu s carinskim propisima da li je riječ o stranoj ili domaćoj robi
- Domaća roba
 - a) roba u cijelosti dobivena ili proizvedena u carinskom području RH, te ne sadrži robu uvezenu iz strane zemlje
 - b) roba uvezena iz drugih zemalja koja je puštena u slobodni promet,
 - c) roba dobivena ili proizvedena u carinskom području RH bilo iz robe prethodno uvezene i puštene u slobodan promet bilo od robe koja je u cijelosti dobivena na carinskom području RH.
- Strana roba - ona roba koja nije domaća
- Carinski dug - je točno utvrđena svota novca uvozne ili izvozne carine koju je određena osoba dužna platiti za određenu robu
- Carinsko dopušteno postupanje ili uporaba robe - mogući načini uporabe carinske robe:
 - a) stavljanje robe u neki od carinskih postupaka
 - b) unos robe u slobodnu zonu ili slobodno skladište
 - c) ponovni izvoz robe iz carinskog područja RH
 - d) uništenje robe
 - e) ustupanje robe u korist države.
- Carinska deklaracija - isprava ili radnja kojom se na propisani način u propisanom obliku zahtijeva stavljanje robe u neki od carinskih postupaka
- Deklarant - osoba koja podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili osoba u čije se ime podnosi deklaracija

- Carinska vrijednost - je cijena na koju se naplaćuje carina. Osnovica za obračun carine u koju ulazi:
 - cijena robe koja je plaćena ili treba biti plaćena, naknade i provizije posrednicima i zastupnicima, troškovi pakiranja, prijevoza i osiguranja do hrvatske (europske) luke odnosno granice, utovara i istovara, troškovi prava industrijskog vlasništva ako nisu uključeni u cijenu
 - tržišna cijena robe i usluga isporučenih besplatno ili uz sniženu cijenu
- Carinska dadžbina - obuhvaća sva davanja kojima je opterećena roba prilikom carinjenja (ležarina, carina, pristojbe i sl.)

2.3. Carinski postupci

Da bi se roba stavila u carinski postupak moraju biti ispunjeni određeni uvjeti, odnosno roba mora biti obuhvaćena deklaracijom koju podnosi deklarant (usmeno, elektronički ili pismeno - obrazac JCD) i uz nju moraju biti priložene isprave za provođenje carinskog postupka.

Redoviti postupak - carinjenja sastoji se od sljedećih faza:

1. podnošenje ispravno popunjene JCD i svih drugih propisanih isprava
2. prijem carinske prijave
3. pregled robe
4. svrstavanje robe po carinskoj tarifi
5. utvrđivanje carinske osnovice
6. obračunavanje i naplata carine

Pojednostavljeni postupak - carinarnica je prethodno odobrila pregled robe u prostorijama uvoznika te dopušta:

- a) da carinska prijava ne sadrži određene podatke, te da uz nju ne moraju biti priloženi određeni dokumenti;
- b) da se neki trgovački ili administrativni dokument, koji prati zahtjev da se roba stavi u određeni carinski postupak, podnese umjesto carinske prijave;

c) da se roba stavi u taj postupak knjigovodstvenim zapisom o predmetnoj robi; u tom slučaju carinski organi mogu odustati od zahtjeva da deklarant pokaže robu carini.

Vrste carinskih postupaka:

1. *Puštanje robe u slobodan promet* je postupak kojim strana roba stječe status domaće robe i nad njom se prekida carinski nadzor.

2. *Izvozni carinski postupak* je postupak u kojem izvoznik podnosi carinsku deklaraciju nadležnoj carinarnici. Roba mora biti izvezena u stanju u kojem je ocarinjena.

3. *Provozni postupak* je postupak kretanja robe pod carinskim nadzorom između otpremne i odredišne carinarnice, a razlikujemo:

- provoz za izvoz
- provoz za uvoz
- tradicionalni provoz
- provoz unutar zemlje

Carinski postupci s gospodarskim učinkom - su postupci u kojima postoji mogućnost odgode plaćanja carine ili povrata prethodno plaćene carine, pa stoga imaju poticajni učinak na nacionalno gospodarstvo

1. *Postupak carinskog skladištenja* - je smještaj robe u carinsko skladište (prostor koji odgovara propisanim uvjetima, pod nadzorom je carinarnice i koji je carinarnica odobrila za skladištenje uvezene robe ili robe za izvoz). Na uvezenu robu smještanu u carinsko skladište ne plaća se carina, PDV ni druge uvozne pristojbe sve do prodaje robe i njezinog puštanja u promet, a držanje robe je vremenski neograničeno.

2. *Postupak unutarnje proizvodnje* - gdje se dopuštaju sljedeće radnje: prerade, obrade, postavljanja i sastavljanja, popravci, obnavljanja i osposobljavanja, te upotreba strane robe u proizvodnji na način da se ona troši, ali ne ugrađuje niti postaje dio novog proizvoda.

3. Postupak vanjske proizvodnje - privremeno se izvozi domaća roba a odobrava se samo kad za potrebne proizvodne postupke nema odgovarajućih proizvodnih kapaciteta u zemlji. Dobiveni proizvodi mogu se u potpunosti ili djelomično osloboditi plaćanja carine.

4. Postupak prerade pod carinskim nadzorom - je postupak u kojem se naplata carine i drugih pristojbi odgađa dok se postupak prerade na završi.

Uvjeti za odobrenje postupka su: sjedište tražitelja u RH; potiče se razvoj domaće prerađivačke industrije, a ne šteti se domaćim proizvođačima iste ili slične robe; uvozna roba se može prepoznati u prerađenom proizvodu; prerađenoj robi ne može se vratiti stanje, izgled i sastav kakav je imala prije, postupci prerade ne izigravaju pravila o podrijetlu uvozne robe.

5. Postupak privremenog uvoza - to je postupak samo u slučaju uvoza robe koja se u inozemstvo vraća u nepromijenjenom stanju (krajnji rok: 24 mjeseca).

3. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

3.1. Carinska politika Republike Hrvatske

Carinski sustav RH usklađen je s propisima i pravilima WTO (Svjetska trgovinska organizacija)¹, odnosno s europskim standardima. Važni propisi koji određuju carinski sustav RH su:

- Zakon o provedbi carinskih propisa Europske unije
- Carinski zakonik Zajednice
- Uredba za provedbu Carinskog zakonika Zajednice
- Uredba o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva
- Uredba o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (Kodificirana inačica)
- Pristupanje Republike Hrvatske EU – informacijski dokument
- Pravilnik o EORI broju
- Pravilnik o određivanju službenog mjesta
- Pravilnik o oslobođenju od poreza na dodanu vrijednost i trošarine za robu uvezenu u osobnoj prtljazi osoba koje putuju iz trećih država te za robu uvezenu kao mala pošiljka nekomercijalnog značaja
- Pravilnik o ostvarivanju prava na oslobođenje od carine
- Pravilnik o popunjavanju jedinstvene carinske deklaracije
- Pravilnik o postupanju s oduzetom i ustupljenom robom
- Pravilnik o preuzimanju, prikupljanju i čuvanju privremeno uvezenih ili oduzetih stranih prijevoznih sredstava pod carinskim nadzorom te njihovoj prodaji
- Pravilnik o privremenom smještaju robe i skraćenoj deklaraciji
- Pravilnik o tarifi troškova uredovanja izvan uredovnog prostora i izvan uredovnog vremena carinskog ureda
- Pravilnik o uvjetima i načinu polaganja, primjene te povrata instrumenata osiguranja plaćanja koji se koriste u carinskim postupcima

¹ WTO - World Trade Organization - Svjetska trgovinska organizacija utemeljena 1995. Cilj joj je usklađivanje carinske politike, smanjivanje carina i drugih ograničenja te preispitivanje trgovačkog režima zemalja članica koje zajedno ostvaruju više od 90% svjetske trgovine.

- Pravilnik o uvjetima i načinu uporabe rezervnog postupka u postupcima provoza i izvoza
- Nezakoniti, neprijavljeni i neregulirani ribolov (IUU), (www.carine.hr.)

Carinskim se sustavom reguliraju postupci carinjenja robe, određuje vrijednost tarife i druge mjere carinske politike. Svaka država, u skladu sa svojom gospodarskom politikom određuje mjere i instrumente kojima ostvaruje ciljeve vanjskotrgovinske razmjene (Andrijić, I., Frančić-Mikulić, T., Vinković-Kukolić, B., 2010.).

Carinski sustav Republike Hrvatske usklađen je sa propisima i pravilima Svjetske trgovinske organizacije i standardima Europske unije, te je to bio jedan od osnovnih preduvjeta za početak pregovaranja u poglavlju 29 o pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji.

Carinski zakon Hrvatske određuje određena prava i obveze te ovlasti carinske službe pri kretanju robe između Hrvatske i inozemstva. Roba koja se uvozi podliježe plaćanju carina prema Carinskoj tarifi, Zakonu o carinskoj tarifi i samom Carinskom zakonu (Vranjić, I., 2013.).

Ulazak Republike Hrvatske u jedinstveno carinsko područje Unije znači da je 1. srpnja 2013. ukinut sav carinski nadzor nad unosom ili trgovinom robe između Republike Hrvatske i ostalih zemalja članica (www.aik-invest.hr).

Dakle, od 1. srpnja 2013. hrvatske državne granice s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom, te Crnom Gorom postaju vanjske granice europske carinske unije, tako da će sva roba koja u Hrvatsku bude ulazila iz ili preko tih zemalja, kao i ona koja stigne morskim ili zračnim putem iz zemalja koje nisu članice EU, biti automatski podložne carinjenju, bez obzira na njihovo konačno odredište u EU.

Naime, iako se ukidaju carinske kontrole s zemljama članicama EU, ne ukidaju se i sve granične kontrole, odnosno zadržava se granični policijski nadzor.

Carinski sustav čine propisi koji su doneseni temeljem temeljnih carinskih propisa EU i to prvenstveno Zakonom o provedbi carinskih propisa EU ("Narodne novine", broj: 54/13).

Odredbom čl. 1. Zakona o provedbi carinskih propisa Europske unije propisano je da se "Zakonom uređuje provedba carinskih propisa Europske unije koji državama članicama daju ovlaštenja da nacionalnim zakonodavstvom reguliraju pojedina pitanja iz područja carinskih propisa čije uređenje nije u nadležnosti Europske unije" (čl. 1. st. 1. Zakona o provedbi carinskih propisa Europske unije "Narodne novine", broj: 54/13).

Carinski sustav RH je kontinuirano usklađivan s propisima carinskog sustava EU i to s Carinskim kodeksom (Uredba EEZ 2913/92) i Uredbom za provedbu Carinskog kodeksa (Uredba EEZ 2545/93), (Srića, V., Kliment, A., 2006.).

3.2. Ustrojstvo i nadležnost carinske uprave RH

Zakonom o carinskoj službi ("Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14), koji je na snazi od 6. ožujka 2014., uređuje se djelokrug rada, poslovi i organizacija Ministarstva financija, Carinske uprave, carinske ovlasti, te obveze i odgovornosti carinskih službenika i njihov radnopravni položaj (čl. 1. Zakona o carinskoj službi "Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14).

Carinska uprava je upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija koja priprema stručne podloge za utvrđivanje ekonomske i razvojne politike u području carinskog i trošarinskog sustava i sustava carinske i izvancarinske zaštite (www.mfin.hr);

- donosi mjere za njihovu provedbu;
- organizira i nadzire rad carinske službe;
- prati i obrađuje podatke o izvozu, uvozu i provožu;
- obavlja carinski nadzor u robnom i putničkom prometu s inozemstvom; primjenjuje međunarodne ugovore o trgovini i bilateralne sporazume te ugovore iz područja međunarodnoga cestovnog prometa;
- obavlja provjeru fizičkih i pravnih osoba u skladu s carinskim, trošarinskim i drugim propisima na cijelom području Republike Hrvatske;
- odobrava i provodi carinski dopušteno postupanje ili uporabu robe;
- prati naplatu prihoda državnog proračuna po osnovi carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja koja se, sukladno posebnim propisima, obračunavaju pri

carinjenju robe u tuzemstvu, odnosno pri puštanju u potrošnju, te poduzima mjere za osiguranje njihove naplate;

- obavlja nadzor i kontrolu obračuna i naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja koja se, sukladno posebnim propisima, obračunavaju pri carinjenju robe u tuzemstvu odnosno pri puštanju u potrošnju; obavlja poslove prisilne naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja;
- obavlja devizno-valutnu kontrolu u međunarodnome putničkom prometu s inozemstvom;
- spriječava i otkriva carinske i devizne prekršaje i prekršaje u pogledu trošarina i posebnih poreza i kaznena djela u carinskim i trošarinskim stvarima, te posebnih poreza;
- vodi upravni i prekršajni postupak zbog povreda carinskih i trošarinskih propisa i propisa o posebnim porezima, te podnosi zahtjeve i poduzima druge radnje za provedbu prekršajnog i kaznenog postupka;
- priprema stručne podloge za podnošenje zahtjeva glede osiguranja proračunskih sredstava za financiranje rada i djelatnosti Carinske uprave;
- brine o izgradnji, održavanju i modernizaciji carinskih objekata;
- obavlja poslove koje se odnose na zapošljavanje, položaj, prava, obveze i odgovornosti djelatnika Carinske uprave;
- provodi prvostupanjsko i drugostupanjsko disciplinsko sudovanje;
- organizira stručno obrazovanje i usavršavanje carinskih službenika i namještenika te sudjeluje u provedbi državnih stručnih ispita za službenike;
- nadzire rad međunarodnih otpremnika;
- provodi stručne ispite i izdaje odobrenja za obavljanje poslova međunarodnog otpremništva;
- surađuje s inozemnim carinskim službama i međunarodnim organizacijama u rješavanju carinskih pitanja;
- obavlja i poslove koji su joj na temelju posebnih propisa stavljeni u djelokrug;
- obavlja i druge poslove koje joj odredi ministar.

Vizija carinske uprave RH je: "*Biti moderna i konkurentna carinska služba Europske unije koja pouzdano i učinkovito djeluje na jedinstvenom području Europske unije, primjenjujući nacionalne, europske i međunarodne carinske norme i praksu*" (www.carina.hr).

Učinkovitim postupanjem i prikupljanjem carinskih, trošarinskih i svih drugih davanja uz jačanje partnerskih odnosa sa gospodarstvom Carinska uprava osigurava zaštitu i sigurnost društva, tržišta i financijskih interesa Republike Hrvatske i Europske unije.

Ustrojstvo carinske uprave u RH:

- 11 Sektora u Središnjem uredu
- 4 područna carinska ureda
- 18 carinskih ureda
- 10 graničnih carinskih ureda

Središnji ured obavlja poslove organiziranja, nadziranja i usmjeravanja rada službe i ustrojstvenih jedinica, prati razvoj i ostvarivanje ciljeva, priprema stručne podloge za unapređivanje organizacije rada i zakonitosti postupanja, sudjeluje u izradi plana prijedloga proračuna i plana rashoda, priprema stručne podloge za podnošenje zahtjeva glede osiguranja proračunskih sredstava za financiranje ureda i djelovanja Carinske uprave.

Središnji ured dijeli se na slijedeće Sektore: Sektor za zajedničke poslove, Sektor za europske poslove i međunarodnu suradnju, Sektor za unutarnji nadzor i kontrolu, Sektor za upravljanje ljudskim potencijalima i pravne poslove, Sektor za financije, Sektor za carinski sustav i procedure, Sektor za trošarine i posebne poreze, Sektor za carinsku tarifu, vrijednost i podrijetlo, Sektor za nadzor, Sektor za informacijski sustav i Sektor za carinski laboratorij.

Područni carinski uredi osnivaju se u gospodarskim i prometnim središtima kada to zahtjeva struktura i opseg, tokovi kretanja roba u putničkom i robnom prometu s inozemstvom, te drugi gospodarski interesi. Za obavljanje poslova iz djelokruga područnih carinskih ureda osnivaju se carinski uredi i granični carinski uredi kao unutarnje ustrojstvene jedinice područnog carinskog ureda.

U Republici Hrvatskoj ustrojena su četiri Područna carinska ureda:

- Područni carinski ured Zagreb
- Područni carinski ured Rijeka
- Područni carinski ured Osijek
- Područni carinski ured Split

3.3. Fiskalni utjecaj carine u ukupnom prihodu RH

Početak srpnja 2013. godine Hrvatska je postala članicom Europske unije što je rezultiralo, očekivano, znatnim povećanjem robne razmjene.

Naime, iako je velik broj proizvoda i prije pristupanja bio oslobođen plaćanja carina ili su one bile niske i uređene sustavom kvota, pristupanjem Hrvatske EU ukinut je sav carinski nadzor nad trgovinom robe između Hrvatske i ostalih zemalja članica.

Zbog toga je već u drugoj polovici 2013. godine rast vrijednosti izvoza na godišnjoj razini iznosio 4,6% (u 2012. je iznosio 1,6%), a u 2014. godini visokih 9,0% (www.dzs.hr).

Ovakva statistika bila je pristupna i kod većine novih članica EU, gdje su u godinama pristupanja ili godinama koje su uslijedile zabilježene visoke stope rasta izvoza. Međutim, treba uzeti u obzir i praćenje robne razmjene i druge čimbenike poput kretanja energenata i sirovina na svjetskom tržištu (poput izraženog rasta cijena tijekom 2007. i 2008. godine).

Prema stajalištu Državnog zavoda za statistiku, sve robe koje se iskrcavaju u nekoj od hrvatskih luka podliježu primjeni carinskih propisa Hrvatske, te se, u skladu s tim, i carine. Kriterij u takvom statističkom praćenju su zemlja podrijetla, sjedište poslovnog subjekta koji obavlja carinjenje, carinski postupak, zemlja otpreme i zemlja krajnjeg odredišta robe.

U Hrvatskoj je vrijednost izvoza povećana za 9,0% ili 6,5 milijardi kuna, a vrijednost uvoza za 4,5% odnosno 5,6 milijardi kuna. Pritom je zapažen rast vrijednosti uvoza ostvaren u

uvjetima daljnjeg pada domaće potražnje i niskog rasta domaće proizvodnje (1,2%). Prema podacima o kretanju BDP-a, ukupna je domaća potražnja u prošloj godini dodatno nominalno smanjena za 1,9%. Takav je trend nastavljen i u 2015. pa je uz znatno veću stopu rasta izvoz u prvih sedam mjeseci povećan za 5,5% milijardi kuna, a uvoz za tek nešto manje 5,1 milijardu kuna (www.dzs.hr).

Treba uzeti u obzir i utjecaj cijena sirovine nafte na robnu razmjenu Hrvatske. Zbog znatno većeg udjela uvoza sirovine nafte i naftnih derivata u uvozu nego u izvozu, promjene cijena na globalnom tržištu znatno više utječu na uvoz.

U prvih sedam mjeseci ove godine pad nafte za gotovo 50% na godišnjoj razini utjecao je više na usporavanje rasta uvoza nego izvoza, odnosno doveo je do pozitivnih trendova u kretanju robnog deficita.

Povećani obujam trgovine robama inozemnog podrijetla znatno je utjecao na ostvareni rast robnog izvoza, ali očekuje se da će se zbog postojeće baze u narednim godinama taj utjecaj smanjiti. Učinci poput kretanja globalnog gospodarstva, globalnih cijena ili utjecaj velikih stranih investicija također znatno određuju vrijednost izvoza i uvoza, što otežava praćenje trendova u robnoj razmjeni (www.dzs.hr).

Tablica 1: Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u kunama

tis. kuna		
	I.- XI. 2014.	I.- XI. 2015.
Izvoz²⁾	72 109 411	80 554 467
Zemlje članice EU-a²⁾	45 999 374	53 084 405
Zemlje nečlanice EU-a	26 110 037	27 470 061
Uvoz²⁾	120 938 962	128 953 352
Zemlje članice EU-a²⁾	91 696 004	100 114 247
Zemlje nečlanice EU-a	29 242 958	28 839 104
Saldo robne razmjene	-48 829 551	-48 398 885
Pokrivenost uvoza izvozom, %	59,6	62,5

1) Privremeni podaci

2) Uključena je procjena vrijednosti trgovine ispod praga uključivanja od siječnja 2014. do listopada 2015.

Procjena vrijednosti trgovine ispod praga uključivanja za studeni 2015. bit će uključena u podatke od siječnja do studenoga 2015. koji će biti objavljeni 8. veljače 2016. u Priopćenju 4.2.1/11.

Izvor: www.dzs.hr

Tablica 2: Promet u trgovini na malo u studenome 2015.

I. Realni promet od trgovine na malo što su ga u studenome 2015. ostvarili svi poslovni subjekti koji obavljaju tu djelatnost, bez obzira na svoju pretežnu djelatnost, bio je za 3,2% veći u odnosu na studeni 2014. (kalendarski prilagođeni podaci).

U odnosu na listopad 2015. bio je realno za 1,1% veći (desezonirani podaci).

II. Ukupan promet što su ga u studenome 2015. ostvarili poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost (trgovci na malo) realno je bio za 4,9% veći u odnosu na studeni 2014. (kalendarski prilagođeni podaci).

U odnosu na listopad 2015. bio je realno za 1,3% veći (desezonirani podaci).

	XI. 2015. 1) X. 2015.	XI. 2015. 2) XI. 2014.	XI 2015. 3) X. 2015.	XI. 2015. 3) XI. 2014.
I. PROMET OD TRGOVINE NA MALO				
- nominalno	100,9	102,0	91,2	102,5
- realno	101,1	103,2	91,5	103,8
II. TRGOVINA NA MALO – UKUPNO, ODJELJAK 47				
- nominalno	101,2	103,6	90,8	104,3
- realno	101,3	104,9	91,1	105,6

1) Desezonirani indeksi

2) Kalendarski prilagođeni indeksi

3) Izvorni, neprilagođeni indeksi

Izvor: www.dzs.hr

4. CARINSKA POLITIKA EUROPSKE UNIJE

4.1. Ciljevi i načela

Carinska politika jedan je od osnova EU koja je odigrala ključnu ulogu u stvaranju integriranog unutarnjeg tržišta i zajedničke ekonomske politike. Temelj Europske unije čine zajedničko tržište i carinska unija.

Zajedničko tržište obilježavaju sloboda kretanja roba, zajednička trgovinska politika i zajednička agrarna politika.

Carinska unija obuhvaća ukupnu trgovinu robom, što uključuje zabranu carina i dažbina sa istim efektima na uvoz i izvoz robe među državama članicama Unije, kao i primjenu zajedničke carinske tarife na njihove trgovinske odnose s trećim državama.

Pojam carinska unija podrazumijeva prostor na kojem ne postoje unutrašnje prepreke kretanju robe, a na robu koja ulazi izvana primjenjuju se zajednička pravila, carine i kvote.

Zajednička trgovinska politika temelji se na jedinstvenim načelima, osobito u pogledu primjene carinskih stopa i kvota, zaključivanjem bilateralnih i multilateralnih carinskih i trgovinskih sporazuma koji se odnose na trgovinu robom i uslugama, inozemnih izravnih ulaganja, postizanje ujednačenosti mjere liberalizacije, te izvozne politike i zaštitnih mjera.

Europska unija je jedno od najvećih carinskih područja na svijetu, s prosječno 9 carinskih deklaracija po sekundi i 27 carinskih uprava koje primjenjuju zajedničke carinske standarde (www.europa.eu).

Glavna značajka carinske politike EU je Zajednička carinska tarifa koja propisuje carinske pristojbe koje se naplaćuju na uvoz robe u EU i idu u proračun EU, a ne zemalja članica.

Za robni promet unutar granica EU potrebna je samo faktura, račun ili sličan dokument, uz obvezu izvješćivanja u INTRASTAT, odnosno europski sustav za prikupljanje podataka o robnoj razmjeni među članicama EU.

EORI broj je jedinstveni broj u Europskoj uniji koji gospodarskim subjektima i drugim osobama dodjeljuju carinska tijela ili druga određena nadležna tijela država članica. U svim carinskim postupcima gospodarski subjekti (pravne i fizičke osobe) koji posluju s trećim zemljama moraju imati EORI broj.

Zemlje Europskog gospodarskog prostora (Norveška, Island, Lihtenštajn i Švicarska) te mnoge zemlje u razvoju (uključujući i balkanske) najčešće imaju povlaštene carinske stope ili često slobodan uvoz robe bez ikakvih ograničenja po pitanju carine, osim naravno carinske kontrole.

Kroz niz mehanizama zaštite trgovine (mjere zaštite od subvencioniranog izvoza iz zemalja izvan Unije, provedbu bilateralnih i multilateralnih sporazuma...) Europska unija, uz zajedničku carinsku tarifu, provodi trgovinsku i carinsku politiku.

Europska unija ulaže u informatizaciju carine s ciljem olakšavanja carinskih deklaracija korisnicima, ali i olakšavanja komunikacije i razmjene informacija između carinskih uprava zemalja članica.

Europska carinska tijela uključena su u provedbu gotovo svih europskih politika, a posebice onih koje se tiču trgovine, ali i borbe protiv organiziranog kriminala i prijevara.

Pristupom neke države Europskoj uniji, nacionalni carinski propisi i zakonodavstvo koji uređuju trgovinu s trećim zemljama prestaju s važenjem i počinje uporaba zajedničkih EU carinskih propisa.

Ulaskom Hrvatske u EU, vezano za tarifne propise i carinska davanja, van snage su stavljene (www.carina.hr):

- Zakon o carinskoj tarifi i Uredba o carinskoj tarifi, uključujući nacionalnu podjelu i sva njome utvrđena uvozna i izvozna davanja, kao i Odluke o odobrenju preferencijalnog uvoza u okviru kvota, dodijeljene temeljem Uredbe o carinskoj tarifi za 2013.;
- Protokol o pristupanju Republike Hrvatske Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO), uključujući obvezujući raspored na kojem se temelje osnovne stope carine i WTO carinske kvote;
- svi sporazumi o slobodnoj trgovini koje je RH zaključila s drugim zemljama, uključujući sve njima utvrđene preferencijalne stope carine i preferencijalne carinske kvote.

S danom ulaska RH u EU primjenjuje se Zajednička carinska tarifa EU, uključujući:

- nomenklaturu Zajedničke carinske, koju čine (www.carina.hr):

- osmeroznamenaste podjele u okviru Kombinirane nomenklature (jedini dio Zajedničke carinske tarife, uz izuzeća za civilno zrakoplovstvo, brodogradnju i farmaceutiku, s kojim smo do sada usklađeni),
- daljnja EU podjela (TARIC² predbrojevi), označena devetom i desetom znamenkom tarifne oznake, koja postoji radi provedbi određenih EU mjera;
- dodatne oznake kao specifični vid daljnje podjele nomenklature, označene s četiri alfanumerička znaka, koje se koriste za provedbu određenih EU;
- nomenklatura izvoznih subvencija, koja se primjenjuje za potrebe posebnog navođenja poljoprivrednih proizvoda za koje se traži isplata izvozne subvencije, označena četveroznamenastom dodatnom oznakom;

- sve elemente vezane uz obračun uvoznih ili izvoznih davanja koji su dijelom pravne stečevine EU.

² TARIC predstavlja informatičku verziju Zajedničke carinske tarife (elektroničku bazu podataka) koja sadrži sve dnevno aktualne EU mjere koje treba primijeniti u trgovini s trećim zemljama, odnosno svojevrsni mozak carinskog informacijskog sustava i alat bez čije bi uporabe bilo gotovo nemoguće ocariniti robu.

Zajednička carinska tarifa

Carinske pristojbe koje se naplaćuju na uvoz robe u Uniju i predstavljaju prihod proračuna EU-a propisane su Zajedničkom carinskom tarifom (*Common External Tariff - CET, Common Customs Tariff - CCT*).

Carinska tarifa je sustavan popis proizvoda koji se sastoji od naziva robe s pripadajućim šiframa odnosno tarifnim oznakama i pripadajućim stopama carine. Tarifa se mora primjenjivati prema istovjetnim pravilima u svim državama članicama.

Europska unija donijela je Jedinstvenu carinsku deklaraciju (*Community Customs Code - CCC*) zbog jednakosti primjene carinskih propisa te otklanjanja rizika različitih interpretacija. U Jedinstvenu carinsku deklaraciju prikupljeno je i izloženo ukupno zakonodavstvo koje se odnosi na trgovinu Unije s trećim državama.

Slika 1.: Jedinstvena carinska deklaracija

IZVOR: <https://www.google.hr/search?q=jedinstvena+carinska+deklaracija&biw=1777>

Jedinstvena carinska deklaracija određuje osnovne pojmove vezane uz carinsku uniju, npr. carinski prostor, postupak carinjenja i utvrđivanje vrijednosti robe, pravila o podrijetlu robe, tranzit robe (TIR i ATA karneti), (www.carine.hr).

S obzirom da se moderno administrativno upravljanje sve više služi kompjutorskim tehnologijama i metodama EU je uspostavila nekoliko računalnih sustava kako bi unaprijedila suradnju država članica i osigurala bolju primjenu carinskih propisa (npr. *Customs Information System - CIS*).

Osim naprijed navedenog, u trgovini s trećim zemljama se danom pristupanja počeo primjenjivati i cijeli niz drugih mjera koje su dijelom pravne stečevine EU i odnose se na trgovinu s trećim zemljama, a ne tiču se carinskih davanja (npr. zabrane i ograničenja uvoza/izvoza).

EU se zalaže za uklanjanje barijera stvaranju jedinstvenog europskog tržišta, pojednostavljenje administrativnih procedura i zakonodavstva.

4.2. Zajednička trgovinska politika

U suvremenom trgovinskom poslovanju i uključivanjem zemalja u članstvo Europske unije, Unija postaje sve značajniji nositelj kreiranja trgovinske politike.

Odrednice trgovinske politike EU su:

- zaštita slobodnog tržišnog natjecanja,
- zaštita potrošača,
- rast konkurentnosti malih i srednjih poduzeća,
- poticanje programa obuke kadrova,
- poboljšanje statističkog sustava,
- poticanje razvoja trgovine u slabije razvijenim regijama,
- razvoj elektroničke trgovine,
- zaštita okoliša,

- razvojno-istraživačke aktivnosti,
- razvoj transportne infrastrukture,
- razvoj socijalnog dijaloga, etike i društvene odgovornosti.

Iz citiranih odrednica EU vidljivo je da je trgovinska politika EU usmjerena prema rješavanju sukoba u distribucijskom sustavu i da ne ograničava slobodu tržišta uz istovremeni porast konkurentnosti trgovine EU-a.

Sukobi između trgovaca i potrošača, proizvođača i trgovaca, starih i novih oblika prodaje, malih i velikih trgovaca, države i trgovaca, razvoja trgovine i zaštite prostora i okoliša, i između poštene i nepoštene trgovine (sukobi u distribucijskom sustavu) koji rastu razvojem tržišta nastaju zbog težnje trgovaca da ostvare profit nasuprot zahtjevima potrošača za što boljom kvalitetom i nižim cijenama, zahtjevima proizvođača koji utječu na trgovinski sustav i obratno, zahtjevima države za plaćanje poreza i pridržavanje načela pravne države.

Europska unija je definirala ciljeve trgovinske politike u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije.

Također je definirala i načela na osnovu kojih se vodi zajednička trgovinska politika. To se odnosi na sadržaje kakvi su: carine i promjene carinskih stopa, trgovinski i carinski ugovori kojima se regulira trgovina robom i uslugama, inozemna izravna ulaganja, komercijalni aspekti intelektualnog vlasništva, mjere liberalizacije, izvozna politika.

Zajednička trgovinska politika je jedna od najvažnijih politika Europske Zajednice jer se njome određuju bilateralni i multilateralni odnosi Europske unije.

Razlikujemo tri dimenzije zajedničke trgovinske politike Europske unije:

1. Unilateralna dimenzija zajedničke trgovinske politike Europske unije dolazi do izražaja u njezinim odnosima s drugom zemljom prakticiranjem sustava povlastica.
2. Bilateralna dimenzija se prakticira kroz sporazum o slobodnoj trgovini.
3. Multilateralna dimenzija kroz odnose s međunarodnim organizacijama (npr. WTO).

Ključni instrumenti za provedbu zajedničke trgovinske politike su:

- zajednička vanjska carina,
- mehanizmi zaštite trgovine i
- uredba o trgovinskim barijerama.

Mehanizmi zaštite trgovine su anti-damping (Uredba br. 384/96/EC), politika protiv subvencija (Uredna br. 2026/97/EC) i zaštitne mjere.

U EU se provode antidamping mjere dosta učinkovito. Tako su 2002. godine uvedene za 175 proizvoda, a 1999. za 192 proizvoda, najčešće za proizvode iz Kine. Zaštitne mjere (npr. mjere protiv štetnih cijena u brodogradnji), u 2002. godini primjenjivane su u 15 slučajeva kao odgovor na dodatne carine sa SAD-om u trgovini čelikom. Druge mjere koje utječu na proizvodnju i trgovinu, a provode se su sljedeće: pravo trgovačkih društava, računovodstveni standardi, politika konkurencije (spajanja), mlijeko i šećer, ribarstvo, financijske usluge, telekomunikacije i informacijsko društvo.

Nadalje, instrument zajedničke vanjske carine se aktivira u odnosima Europske unije prema trećim zemljama. Instrumenti zaštite trgovine dolaze do izražaja pri provedbi multilateralne dimenzije zajedničke trgovinske politike, a primjenjuju se u skladu s pravilima WTO. Stječu se pretpostavke za primjenu instrumenata zaštite trgovine kada uvoz ima obilježja neloyalne konkurencije. To je u okolnostima postojanja dampinga ili subvencioniranog uvoza.

Kada je zemlja podrijetla proizvoda izvan EU, a njegova cijena ispod cijene na domicilnom tržištu ili ispod troškova proizvodnje smatrat će se da se radi o dampingu.

Mjerama protiv subvencija štiti se proizvodnja u EU od subvencioniranog uvoza proizvoda iz zemalja nečlanica. Da bi se aktivirale mjere protiv subvencija moraju biti ispunjena tri uvjeta (Vouk, R. i Knego, N., 2012.):

- a) dodjela posebnih subvencija društvu, industriji ili grupi društava/industrija,
- b) da je nanesena šteta industriji EU,
- c) da mjere nisu protivne zaštiti interesa Zajednice.

Troškovi za EU moraju biti razmjerni s koristima zbog poduzimanja mjera te se tada smatra da mjere nisu protivne zaštiti interesa Zajednice. Ograničenje uvoza je oblik provedbe takve mjere.

Da bi se u uvjetima pojačane internacionalizacije trgovine iskoristile prilike i minimizirale prijetnje razvoju, potrebna je primjerena trgovinska politika. Bitnim se drže slijedeće odrednice politike: primjena standarda EU i WTO-a, aktivna politika zaštite tržišnog natjecanja, aktivna politika zaštite potrošača i zaposlenih, razvojno poticajno makroekonomsko okruženje, poticanje kvalitete obrazovanja, konkurentnost malih i srednjih trgovinskih poduzeća, elektronička trgovina i informiranost.

Trgovinska politika potiče međunarodnu konkurenciju, ali ne stvara odgovarajuće instrumente rasta konkurentnosti poduzetnika zbog visokih poreznih ograničenja, nedovoljno prilagođenih obrazovnih programa potrebama tržišta, nezadovoljavajućeg poticanja konkurentnosti malih i srednjih trgovaca.

Trgovinska politika je ukupnost mjera, propisa, sredstava i postupaka kojima država utječe na unutarnju i vanjsku trgovinu radi usmjeravanja i ostvarivanja određenih interesa i ciljeva. Ona je i naziv za posebnu ekonomsku znanost koja ispituje svrhovitost te politike, razrađuje njezine akcije i predlaže joj određene mjere. Razlikujemo unutarnju i vanjsku trgovinsku politiku. Trgovinska politika može poticati trgovinsku djelatnost i time pridonositi općem napretku zemlje (Ekonomski leksikon, str. 918.).

Članstvom u Europskoj uniji Hrvatska je postala dio razvijene mreže trgovinskih sporazuma koje je EU sklopila s trećim zemljama, otvorena su joj značajna tržišta obzirom na sporazume o slobodnoj trgovini koje je EU sklopila s trećim zemljama.

Budući da će 90% svjetskih potraživanja u narednih petnaestak godina biti generirano izvan Europe, cilj je zajedničke trgovinske politike iskoristiti taj potencijal rasta i otvoriti nove mogućnosti za poslovanje europskih tvrtki na trećim tržištima kroz sklapanje trgovinskih sporazuma s ključnim zemljama, europskim trgovinskim partnerima (www.mved.hr).

4.3. Fiskalni doprinos carinjenja proračunu EU

Proračun Europske unije jedini je centralizirani instrument provođenja „zajedničke“ fiskalne politike na razini EU. Ostatak fiskalnog sustava EU može se promatrati kao skup raznih pravila i ugovora putem kojih zemlje članice usklađuju i koordiniraju ostale segmente fiskalne politike (Šimović, H., 2005.).

Prihod proračuna EU čini sustav vlastitih prihoda kojima pripadaju uvozne carine, poljoprivredne pristojbe, dio poreza na dodanu vrijednost (PDV) i prihod utemeljen na BDP-u zemalja članicama.

Izvori prihoda EU su doprinosi država članica, uvozne carine na proizvode iz trećih zemalja kao i novčane kazne određene u slučaju kada tvrtke ne poštuju pravila EU.

Odluku o iznosu proračunskih sredstava i načinima njihova funkcioniranja države članice donose zajedničku odluku za nekoliko godina unaprijed.

Osnovni izvori prihoda su:

- postotak bruto nacionalnog dohotka (uglavnom oko 0,7%) koji odvajaju sve države članice i koji je najveći izvor proračunskih prihoda temeljen na načelu solidarnosti i platne sposobnosti, iako se iznos može prilagoditi i cilju izbjegavanja preopterećenja određenih država,
- postotak standardiziranih prihoda od poreza na dodanu vrijednost svake države članice, koji najčešće iznosi otprilike 0,3%,
- udio uvoznih carina na proizvode iz trećih zemalja (država koja naplaćuje carinu zadržava mali postotak).

Prihod proračuna EU zapravo podrazumijeva rashode zemalja članica.

Unatoč tome što se na gotovo tri četvrtine uvoza u EU ne plaćaju nikakve carine ili se plaćaju smanjene carine, te je prosječna stopa samo 1,2% u 2012. naplaćeno je više od 22

milijarde EUR-a carina. Države članice zadržavaju 25% za pokrivanje troškova naplate, ali 16,3 milijardi EUR-a preneseno je na EU, gotovo 13% ukupnog proračuna EU-a, što čini znatan dio „tradicionalnih“ vlastitih sredstava EU-a uz pristojbe za poljoprivrednu proizvodnju i proizvodnju šećera. Budući da je taj prihod izravni rezultat primjene zajedničkih politika, smatra se čistim prihodom EU-a, a ne „nacionalnim doprinosima“. To je važno zbog toga što osoba koja plaća carinu nije uvijek rezident države članice koja tu carinu naplaćuje, zbog čega je teško ravnopravno naplaćivati carine po nacionalnoj osnovi (www.europa.eu).

S rastom globalne trgovine, carine će sigurno predstavljati važan doprinos proračunu EU-a.

Također jedna od novosti nakon ulaska u EU je i mogućnost da hrvatski poduzetnici robu iz trećih zemalja ocarine u bilo kojoj zemlji EU, odnosno da poduzetnici iz ostalih EU zemalja to učine u Hrvatskoj. Tada 75% naplaćene carine čini izravni prihod EU, a 25% ide u nacionalni proračun. Zbog toga Carinske uprave pozivaju hrvatske poduzetnike da robu nastave cariniti u Hrvatskoj.

4.4. Strategija razvoja carinskih politika EU

Carinska politika je odigrala ključnu ulogu u stvaranju integriranog unutarnjeg tržišta i zajedničke ekonomske politike.

Carinska politika mora pratiti nove tehnološke i političke izazove koji se postavljaju pred EU. Prvenstveno se misli na važnost kontrole vanjskih granica proširene EU s 28 članica, s obzirom na to da ukidanje unutarnjih kontrola povećava rizik nezakonite trgovine, utaja i prevara.

Strateški ciljevi EU u području carinske politike su:

- stvoriti okvir utemeljen na transparentnim i postojećim pravilima koja su prikladna za razvoj međunarodne trgovine;
- pružiti državama članicama potrebne resurse;

- zaštititi društvo od nedopuštene trgovine i brinuti o njihovim financijskim, ekonomskim, zdravstvenim i ekološkim interesima.

Zacrtni ciljevi nastoje se ostvariti pojednostavljenjem i racionalizacijom zakonodavstva, pružanjem efikasnih usluga privrednicima, poboljšanjem carinskih kontrola i poticanjem međunarodne suradnje.

Strategija razvoja carinskih politika EU provodi se kroz razne Programe Unije koji predstavljaju niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU.

Članstvom u EU, Hrvatska punopravno sudjeluje u svim postojećim Programima Unije.

Strategija "EUROPA 2020"

Provedbom ovog programa bit će osigurana razmjena najbolje prakse i operativnog znanja i vještina među zemljama članicama EU, a također i s drugim zemljama koje sudjeluju u programu. Bit će omogućeno financiranje razvoja potrebne IT infrastrukture i sustava kojim omogućuju carinskim upravama cjelovit razvoj elektroničkog poslovanja. Najvažnija dodana vrijednost programa biti će poboljšanje kapaciteta Carinske uprave vezano uz prikupljanje carinskih prihoda, te upravljanje kompleksnim trgovinskim tokovima, pri čemu se istovremeno i smanjuju troškovi poslovanja (www.strukturnifondovi.hr).

Svrha programa je postizanje efikasne koordinacije rada carinskih uprava članica EU s pozitivnim učinkom na funkcioniranje zajedničkog unutarnjeg tržišta.

Ciljevi programa su omogućiti da se carinsko poslovanje uskladi s potrebama zajedničkog tržišta što uključuje olakšavanje trgovine, povećanje sigurnosti u procesu robne razmjene, poboljšanje konkurentnosti, postizanje učinkovite interakcije carinskih službi zemalja članica EU do te mjere da djeluju kao jedinstvena carinska služba. Cilj ovog programa je i poticanje ukupnog ekonomskog rasta.

Nadalje, specifičnost ovog programa je u tome što pruža podršku suradnji carinskim upravama zemalja članica EU u poboljšanju njihove učinkovitosti u cilju efikasnijeg funkcioniranja Carinske uprave. Potiču se zajedničke aktivnosti, omogućavaju edukacije djelatnika carinskih uprava i razvoj informacijskog sustava.

Program pruža podršku carinskim upravama u području razvoja elektroničkog poslovanja, omogućuje jednostavniju i efikasniju primjenu carinskog zakonodavstva, te doprinosi smanjenju administrativnog opterećenja (www.strukturnifondovi.hr).

5. UTJECAJ EU NA CARINSKE PROPISE RH

5.1. Preuzimanje zajedničke vanjskotrgovinske politike EU

Trgovinska politika je skup pravila i propisa koji se odnose na trgovinu, a kojima se usmjeravaju i ostvaruju postavljeni ciljevi. Osim pravila i propisa radi se i o svim mjerama, sredstvima i postupcima kojima se usmjeravaju interesi i ostvaruju ciljevi.

Trgovina se može odvijati na domaćem i inozemnom tržištu.

Prema kriteriju tržišnog lociranja sudionika u robnoj razmjeni moguće je razlikovati unutrašnju trgovinsku politiku i trgovinsku politiku robne razmjene s inozemstvom. Trgovinska politika ima dva jasno razgraničena područja svoje djelatnosti: unutrašnju i vanjsku trgovinu (Mirković, M., 1985.).

Vanjskotrgovinska politika predstavlja skup svih mjera, pravila, propisa kojima država usmjerava (utječe) na trgovinu s inozemstvom. Ta trgovina se, u užem smislu, sastoji od dva segmenta - uvoz i izvoz. Robni promet s inozemstvom samo je segment vanjskotrgovinske politike.

Vanjskotrgovinska politika predstavlja ukupnost mjera koje donosi država, a kojima se omogućava ili onemogućava, stimulira ili destimulira, olakšava ili otežava, u granicama od potpune slobode do potpune zabrane protoka. Na razini Europske unije govori se o kretanju roba, ljudi, kapitala, ideja i informacija.

Članstvom u Europskoj uniji Republika Hrvatska je postala dio jedinstvenog unutarnjeg tržišta EU u kojem nema carinskih i necarinskih prepreka. Time su smanjeni prekogranični troškovi poslovanja, povećala se konkurencija, te je hrvatskim gospodarstvenicima omogućen slobodan pristup tržištu svih država članica EU, kao i tržištu država s kojima EU ima sklopljene bilateralne sporazume o slobodnoj trgovini, odnosno ostale trgovinske sporazume.

Europska unija sklopila je velik broj važnih trgovinskih sporazuma s ciljem: otvaranja novih tržišta za europsku robu i usluge, povećanja mogućnosti ulaganja, jeftinije trgovine ukidanjem uglavnom svih carina, brže trgovine olakšanjem prijelaza roba kroz carine i dogovaranjem zajedničkih pravila o tehničkim i sanitarnim standardima, te predvidljivim uvjetima trgovine u područjima koja utječu na trgovinu kao što su prava intelektualnog vlasništva, pravila tržišnog natjecanja i okvira za javne nabave.

Međunarodna trgovinska i valutna politika predstavljaju niz mjera ekonomske politike čiji je cilj uređenje uvjeta razmjene u međunarodnim ekonomskim odnosima kako bi se maksimaliziralo globalno ili regionalno blagostanje. Realizira se unutar regionalnih i globalnih integracija političkim dogovorom, a obuhvaća sljedeće najvažnije mjere: unilateralno smanjenje carina, bilateralno smanjenje carina, multilateralne carinske sporazume (GATT), formiranje zona slobodne trgovine (FTA), carinske unije, zajednička tržišta i ekonomske zajednice. Smatra se da su zajednička tržišta i ekonomske zajednice onaj oblik integracije koji nadrađa probleme međunarodne trgovinske i valutne politike i prerasta u uži oblik koordinacije ekonomskih politika (Trgovački rječnik, str. 34.). Dakle, trgovinska politika obuhvaća sustav zakona, međunarodnih ugovora i pregovaračkih pozicija kojim "država" definira pravno obvezujući pristup domaćem tržištu. Kad u ovom smislu govorimo o međunarodnim ugovorima, mislimo na ugovore sklopljene unutar Svjetske trgovačke organizacije (WTO), zatim preferencijalne ugovore (EFTA, SSP, Cotonou konvencija) i bilateralne ugovore (opće i sektorske).

Primarno, trgovinska politika u EU je politika prema drugim zemljama, a politika konkurencije je politika na unutarnjem tržištu. Pristupanjem u EU trgovinu između članica uređuju pravila konkurencije, odnosno pravila koja vrijede na unutarnjem tržištu.

U EU je Zajednička vanjska carina (common external tariff-CET), PDV i trošarine (ovisno o zemlji destinacije). Mehanizmi zaštite trgovine su: anti-damping mjere (Uredba 386/96), politika protiv subvencija (Uredba 2026/97), zaštitne mjere (npr. mjere protiv štetnih cijena u brodogradnji) i Uredba o trgovinskim barijerama (Uredba 3286/94).

Zajednička vanjska carina je uspostavljena 1957. kao srednja vrijednost carina koje su primjenjivale države članice.

5.2. Reorganizacija ustroja carinske službe

Republika Hrvatska punopravnim članstvom u Europskoj uniji preuzima sve obveze iz europskog zakonodavstva, vezane uz primjenu carinskog režima na prostoru Europske unije. Radi cjelovite sustavne prilagodbe Ministarstvo financija Republike Hrvatske izradilo je novu organizacijsku strukturu carinske službe.

Razlozi za donošenje Zakona o carinskoj službi ("Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14) koji je stupio na snagu 6. ožujka 2014., očituju se u sljedećem:

- carinsko područje RH postaje dio jedinstvenog carinskog i gospodarskog teritorija EU,
- carinska služba postaje dio jedinstvene carinske službe EU,
- ukidanje carinskih graničnih procedura sa EU,
- reorganizacija carinskih ustrojstvenih jedinica za robno carinjenje.

Ciljevi donošenja Zakona o carinskoj službi su: primjena jedinstvenih carinskih, trošarinskih i poreznih propisa; uspostava sigurnosne i fiksne zaštite na granicama i na teritoriju RH i EU; suzbijanje sive ekonomije, stvaranje učinkovitijih, fleksibilnijih i ekonomičnijih organizacijskih, operativnih i administrativnih pretpostavki za provođenje poslova iz nadležnosti; uređenje novih poslova, načina upravljanja, jasno propisivanje ovlasti, odgovornosti i radno pravnog položaja carinskih službenika (www.carine.hr).

Dakle, Zakonom o carinskoj službi ("Narodne novine", broj. 68/13 i 30/14) uređuju se djelokrug rada, poslovi i organizacija Ministarstva financija, Carinske uprave, carinske ovlasti, te obveze i odgovornosti carinskih službenika i njihov radni položaj (čl. 1. st. 1. Zakon o carinskoj službi ("Narodne novine", broj 68/13, 30/14).

Poslovi carinske službe su osobito (čl. 4. st. 3. Zakona o carinskoj službi ("Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14):

1. utvrđivanje, naplata i nadzor carinskih davanja, trošarina, posebnih poreza, poreza na dodanu vrijednost, drugih javnih davanja te javnopravnih naknada (u daljnjem tekstu: javna davanja),
2. osiguravanje pravilne primjene carinskih i drugih propisa koji se odnose na unos, iznos, provoz, prijenos, skladištenje i drugo raspolaganje s robom koja podliježe mjerama nadzora,
3. provedba carinsko-sigurnosnih mjera,
4. sudjelovanje u provođenju mjera zajedničke poljoprivredne, ribarske i trgovinske politike,
5. utvrđivanje, stavljanje na raspolaganje i nadzor tradicionalnih vlastitih sredstava Europske unije iz carinskih davanja,
6. otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje prekršaja i kaznenih djela, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima te provedba dokaznih radnji u prekršajnom i kaznenom postupku sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, Prekršajnog zakona i ovoga Zakona,
7. nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje trgovine i obavljanje usluga,
8. nadzor nad provedbom propisa o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti te otkrivanje i sprječavanje svih oblika nedozvoljene i protuzakonite trgovine,
9. nadzor nad unosom, iznosom, prekograničnim prometom te drugim kretanjem i gospodarenjem otpadom sukladno propisima koji uređuju gospodarenje otpadom,
10. nadzor provedbe obveza proizvođača proizvoda u smislu propisa kojima se uređuje gospodarenje otpadom te naplata naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada koje se obračunavaju i plaćaju te postupka posredovanja i trgovanja otpadom sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom,
11. nadzor uvoza i izvoza tvari koje oštećuju ozonski sloj, fluoriranih stakleničkih plinova, uređaja i opreme koji sadrže ove tvari ili o njima ovise i ostalih kemijskih tvari sukladno propisima o zaštiti zraka,

12. nadzor u skladu s posebnim propisima ispunjavanja uvjeta za ostvarivanje prava na korištenje novčanih sredstava koja se isplaćuju iz državnog proračuna Republike Hrvatske, kao i novčanih sredstava koja korisnici izravno ili posredno ostvaruju primjenom oslobođenja ili izuzeća od plaćanja javnih davanja te sniženih visina i diferenciranih stopa javnih davanja,
13. provjere zakonitosti postupanja s robom sukladno propisima o koncesijama,
14. nadzor nad robom kojom se povređuje pravo intelektualnog vlasništva,
15. nadzor nad provedbom propisa o morskom i slatkovodnom ribarstvu na području ribolovnog mora i voda te u dijelu koji se odnosi na kretanje i promet ribe i drugih morskih i vodenih organizama,
16. nadzor kretanja, raspolaganja i prometa opasnih proizvoda i proizvoda čije je stavljanje na tržište zabranjeno ili ograničeno ili za koje je naređeno povlačenje s tržišta, odnosno proizvoda koji ne ispunjavaju propisane tehničke zahtjeve i predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost,
17. provedba carinskih mjera provjere značajki proizvoda sukladno propisima o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti i drugim propisima koji uređuju tehničke zahtjeve za proizvode,
18. nadzor unosa i iznosa gotovine preko državne granice sukladno propisima o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma,
19. nadzor nad primjenom propisa kojima se uređuje izvoz, uvoz, iznos i unos kulturnih dobara,
20. nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje prekogranični promet i trgovina divljim vrstama,
21. provedba upravnih i drugih poslova u vezi s ispunjavanjem propisanih uvjeta za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku te nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje poslovanje i djelatnost ovlaštenih carinskih otpremnika,
22. nadzor nad naplatom proračunskih i ostalih prihoda te transakcijama u području prometa robe i usluga, ugostiteljske djelatnosti i pružanja usluga u turizmu te naplatom boravišne pristojbe,
23. nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje audiovizualnih djelatnosti,
24. nadzor nad prometom predmeta od plemenitih kovina,

25. nadzor nad provedbom propisa u području stavljanja na tržište šumskog reprodukcijuskog materijala,
26. nadzor na graničnom prijelazu, odnosno na drugom mjestu gdje se obavlja carinski nadzor dozvola i drugih isprava, sukladno propisima o prijevozu u cestovnom prometu te osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzije vozila u prometu na cestama sukladno propisima o sigurnosti prometa na cestama,
27. nadzor nad primjenom propisa kojim se uređuje ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda,
28. administrativna suradnja i međunarodna razmjena informacija s državama članicama Europske unije ili s trećim državama u području primjene propisa iz nadležnosti Carinske uprave,
29. svi drugi poslovi koji su Carinskoj upravi stavljeni u nadležnost posebnim propisima.

5.3. Izlazak Hrvatske iz CEFTE

Napuštajući CEFTA-u Republika Hrvatska prelazi na višu razinu ekonomskog integriranja, odnosno postaje dijelom zajedničkog tržišta. Hrvatska je bila članica CEFTA-e od 2003. godine.

Ulaskom u EU (1. srpnja 2013.) Hrvatska prihvaća trgovinski režim koji je EU dogovorila s članicama CEFTE-e i prestaje primjenjivati dotadašnje sporazume o slobodnoj trgovini, uključujući i Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (engl. *Central European Free Trade Agreement* ili skraćeno CEFTA). Istodobno, kao nova punopravna članica, preuzima važeće trgovinske sporazume koje je Europska unija sklopila s trećim zemljama, između ostalog i s članicama CEFTA-e.

Spomenuti sporazumi osiguravaju jednostrane povlastice pri izvozu strateški važnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u Uniju, uz istovremeno zadržavanje zaštitnih carina pri uvozu tih proizvoda iz Unije.

Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini potpisale su 21. prosinca 1992. Poljska, Mađarska i tadašnja Čehoslovačka. U razdoblju od siječnja 1996. do prosinca 2006. CEFTA-i se pridružuju Slovenija, Rumunjska, Bugarska, Hrvatska i Makedonija. Ugovor su 19. prosinca 2006. uz dotadašnje četiri zemlje (Rumunjska, Bugarska, Makedonija i Hrvatska) potpisale i Albanija, Bosna i Hercegovina, Moldavija, Crna Gora, Srbija i Kosovo (Ćudina, A. i dr. 2013.).

Ugovorom CEFTA 2006. zamijenjena je dotadašnja mreža bilateralnih Ugovora o slobodnoj trgovini koje su članice međusobno primjenjivale.

U slučaju Hrvatske Ugovor o CEFTA-i zamijenio je dotadašnje Ugovore o slobodnoj trgovini potpisane s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Moldavijom, Srbijom i Crnom Gorom i Kosovom.

Hrvatska ulaskom u EU napušta slobodni režim izvoza u zemlje CEFTA-e (BiH, Srbiju, Crnu Goru, Makedoniju, Albaniju, Kosovo i Moldaviju) i prihvaća trgovinski režim koji je EU kroz sporazume o stabilizaciji i pridruživanju dogovorila sa svakom od tih zemalja. Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju dopuštaju zemljama potpisnicama da zadrže carine na uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iz EU-a, pa Hrvatska može očekivati pogoršanje uvjeta plasmana tih proizvoda na tržišta zemalja obuhvaćenih CEFTA-om.

Osim pogoršanja trgovinskog režima s članicama CEFTA-e, Hrvatska nakon ulaska u EU suočava se s jeftinijim uvozom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz Unije.

Dakle, napuštajući CEFTA-u Hrvatska postaje dijelom zajedničkog tržišta koje osim ukidanja carina i unutartrgovačkih restrikcija uključuje i zajedničku carinsku politiku prema trećim zemljama, te slobodu kretanja roba, radnika usluga i kapitala.

5.4. Učinak pristupanja Hrvatske EU na trgovinske odnose sa članicama CEFTE

Punopravnim članstvom Republike Hrvatske Europskoj uniji mijenja se carinski režim koji je do tada primjenjivala Hrvatska.

Za Hrvatsku prestaju mjere carinskog nadzora sa Slovenijom i Mađarskom (na granicama sa njima više nema carinske službe) dok granice Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom postaju vanjske granice Europske unije na kojima je pojačan carinski i granični nadzor.

Članstvo u Europskoj uniji uvelike bi trebalo pomoći hrvatskim izvoznicima da postanu konkurentniji na zajedničkom tržištu budući da se proizvodi koji su zakonito proizvedeni i stavljeni na tržište u jednoj državi članici mogu slobodno kretati na cijelom području Unije.

Međutim, ukidanjem carina na uvoz dobara iz Unije smanjuju se njihove cijene što utječe na određene hrvatske proizvođače.

Pozitivni učinci ulaska u EU mogu se očekivati za poduzeća koja posluju u izvoznom sektoru, gradnji, prometu i turizmu, a negativni na prerađivačku industriju, posebno hrane i pića. I oni proizvođači koji svoje proizvode plasiraju samo na domaće tržište ulaskom Hrvatske u EU suočavaju se s jakom konkurencijom.

Dakle, ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju donosi velike promjene za sektor malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj. Opstanak i razvoj hrvatskih malih i srednjih poduzeća na jedinstvenom tržištu Europske unije ovisit će o njihovoj sposobnosti uspješnog konkuriranja i odgovora na izazove koje postavlja zahtjevno tržište, nova regulativa i oštra konkurencija u Europskoj uniji.

Tablica 3: Promjene u sektoru malih i srednjih poduzeća kao posljedica pristupanja Europskoj uniji

<p>Promjene u području poslovne regulative</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Promjene u trgovinskim sporazumima i carinama; - Ukidanje carina s EU, istupanje Hrvatske iz CEFTA sporazuma (poskupljenje izvoza hrvatskih proizvoda u zemlje članice CEFTA-e); - Ukidanje nulte stope PDV-a na neke proizvode; - Nužnost ispunjavanja ekoloških i tehničkih standarda EU kao preduvjet plasmana hrvatskih proizvoda na tržište EU; - Usklađivanje javne nabave s ciljem povećanja mogućnosti sudjelovanja MSP.
<p>Promjene u poslovnoj / investicijskoj klimi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Promjene u politici i praksi izdavanja građevinskih dozvola, poreza, licenci; utjecaj na disciplinu plaćanja, zakonske postupke, promociju i zaštitu investicija i dr.; - Veća makro-ekonomska i politička stabilnost.
<p>Promjene u podršci malim i srednjim poduzećima</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje raspoloživosti sredstava EU.
<p>Promjene u tržišnim uvjetima</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lakši pristup tržištima država EU; - Veća dostupnost hrvatskog tržišta tvrtkama iz EU; - Manja privlačnost tržišta zemalja CEFTA-e za hrvatske izvoznike zbog povećavanja carina; - Poboljšani pristup financiiranju radi povećanja raspoloživih sredstava iz fondova EU u Hrvatskoj; - Povećanje izravnih stranih ulaganja; - Povećanje izvoznih aktivnosti; - Unapređenje pristupa učenju i inovacijama kroz intenzivniju suradnju s razvijenijim inozemnim poduzećima.

Izvor: prilagođeno na osnovi rezultata studije „Procjena učinaka pristupanja Europskoj uniji na malo i srednje poduzetništvo u Republici Hrvatskoj“, EU projekt Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini, Ministarstvo poduzetništva i obrta, 2012., www.cepor.hr.

6. ZAKLJUČAK

Ulaskom Republike Hrvatske u EU Hrvatski carinski sustav doživio je promjene u pogledu uspostavljanja novih pravnih temelja carinskog sustava.

Na snagu je stupio novi Zakon o provedbi carinskih propisa Europske Unije („Narodne novine“, broj: 54/13) koji se danas primjenjuje, a koji je usklađen sa propisima članica Svjetske trgovinske organizacije i članica Europske unije.

Najveće prednosti cit. zakona koji je na snazi su pojednostavljeni postupci deklariranja koji omogućuju da roba od ulazne carinske ispostave ide direktno deklarantu temeljem knjigovodstvenih zapisa.

Carinski sustav ima važnu ulogu i mjesto u funkcioniranju prometnog sustava, a najvažnije je da carinski sustav mora omogućiti nesmetani tok roba i usluga.

Suvremeni carinski sustav Republike Hrvatske omogućuje pravnim subjektima da roba u što kraćem roku dođe do odredišta i tako doprinosi gospodarskom razvoju zemlje, a sve zahvaljujući pojednostavljenim postupcima deklariranja, koje poznaje i gospodarska praksa članica EU i Svjetske trgovinske organizacije.

Prijašnji Carinski zakon nije bio usklađen s propisima članica Svjetske trgovinske organizacije i EU. Odugovlačio se carinski postupak jer se provjeravala svaka carinska deklaracija što je dovodilo do neefikasnosti.

Pristupanjem Republike Hrvatske u EU 1. srpnja 2013. godine, područje RH postaje dio jedinstvenog carinskog područja unije što znači da se tog dana ukida sav carinski nadzor nad unosom ili trgovinom robe između RH i ostalih zemalja članica. Iako se ukidaju carinske kontrole sa zemljama članicama EU, ne ukidaju se granične kontrole odnosno zadržava se granični policijski nadzor.

Također, potrebno je istaknuti da s danom pristupanja RH u članstvo EU u svim carinskim postupcima gospodarski subjekti (pravne i fizičke osobe) koji posluju s trećim zemljama, moraju imati EORI broj, a svi obveznici PDV-a koji ostvaruju robnu razmjenu sa zemljama članicama obvezu izvješćivanja u INTRASTAT.

Uveden je jedinstveni sustav carinjenja uvoza iz država koje nisu članice EU i to sukladno europskim i nacionalnim carinskim propisima.

U putničkom i poštanskom prometu s trećim zemljama nema bitnijih promjena, osim povećanja olakšica u putničkom prometu i dopuštenih količina roba na koje se ne plaća carina.

Dakle, u putničkom prometu primjenjuje se europska regulativa, prema kojoj je dozvoljen prijenos robe iz trećih zemalja za osobne potrebe putnika bez naplate carina do vrijednosti 300 EUR po putniku, a u zračnom i pomorskom prometu do 430 EUR. Do sada je bio dozvoljen unos u vrijednosti do 1.000,00 kuna.

U poštanskom prometu s trećim zemljama carine su oslobođene pošiljke vrijedne do 22 EUR ukoliko su i pošiljatelj i primatelj pravne osobe, odnosno do 45 EUR ako su fizičke osobe.

Jedna od novosti nakon ulaska u EU je i mogućnost da hrvatski poduzetnici robu iz trećih zemalja ocarine u bilo kojoj zemlji EU, odnosno da poduzetnici iz ostalih EU zemalja to učine u Hrvatskoj.

Pri tome 75% prihoda od carina Hrvatska mora proslijediti u zajedničku blagajnu u Bruxellesu (izravni prihod EU), a samo 25% zadržati (nacionalni proračun).

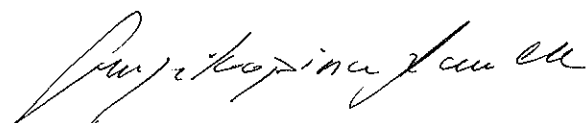
Sva roba koja se unosi iz trećih zemalja na carinsko područje EU (ili iznosi u treće zemlje) podliježe mjerama carinskog nadzora pa se za nju mora odrediti carinski dopušteno postupanje ili uporaba robe.

U vrstama carinskih postupaka (stavljanje robe u neki od propisanih carinskih postupaka, unos u slobodnu zonu, uništenje robe) i postupanja (provozni i izvozni postupci, te carinski postupci s gospodarskim učinkom) ništa nije promijenjeno nakon dana pristupanja i to iz razloga što su odredbe carinskih propisa RH koje su se primjenjivale do dana pristupanja u tom pogledu identične kao i carinski propisi EU.

Novi Zakon o carinskoj službi ("Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14) proširio je djelokrug rada carine.

Naime, posebni porezi u cijelosti su prešli u nadležnost carine. Do promjene ovog Zakona carina je obračunavala i naplaćivala trošarine na uvoznu robu, a po novome zakonu, nadzor je proširen i na tuzemnu proizvodnju, te promet robe opterećene posebnim porezima.

Stupanjem na snagu novog Zakona o carinskoj službi carina je dobila mogućnosti upotrijebiti i sredstva prisile na cijelome carinskom području Republike Hrvatske. Ovlašteni službenici dobili su ovlasti da mogu nositi oružje, te ga iskoristiti u isključivo u borbi protiv krijumčarenja i zlouporaba.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Pavle Kopina Jau et al".

LITERATURA:

1. Andrijić, I., Frančić-Mikulić, T., Vinković-Kukolić, B. : Tehnika vanjskotrgovinskog poslovanja, Zagreb, Školska knjiga, 2010.
2. Baban, Lj.; Marjanović, G.: Međunarodna ekonomija, Osijek, 1998.
3. Čudina, A. i dr.: Utjecaj pristupanja Hrvatske EU na trgovinske i gospodarske odnose sa zemljama CEFTA-E; Ekonomski preglednik, 2013.
4. Mirković, M.: Trgovina i unutrašnja trgovinska politika, Izbor iz ekonomskih radova, 1985.
5. Ostojčić, T.: Carinski sustav Republike Hrvatske u procesu pristupanja EU; Posljedice za ekonomski rast, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2007.
4. Srića, V., Kliment, A.: Kako prodavati u EU, Zagreb, 2006.
6. Šimović, H.: Proračun Europske Unije, Stručni članak, 2005.
7. Uljar, A.: "Nikad zadovoljni postignutim", Carinski vjesnik, br.11/2001.
8. Vouk, R. i Knego, N.: Definicija i elementi trgovinske politike, 2012.
9. Vranjić, I.: Carinski sustav Republike Hrvatske, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet 2013.
10. Zakon o carinskoj službi ("Narodne novine", broj: 68/13 i 30/14)
11. Zakon o provedbi carinskih propisa Europske unije ("Narodne novine", broj: 54/13)

Web stranice:

1. www.aik-invest.hr
2. www.carina.hr
3. www.dzs.hr
4. www.europa.eu
5. www.mfin.hr
6. www.mved.hr
7. www.strukturni.fondovi.hr
8. www.cepor.hr

POPIS TABLICA, FOTOGRAFIJA, SHEMA I GRAFIKONA

Tablica 1: Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u kunama, str. 18

Tablica 2: Promet u trgovini na malo u studenome 2015., str.19

Tablica 3: Promjene u sektoru malih i srednjih poduzeća kao posljedica pristupanja Europskoj uniji, str. 40

Slika 1: Jedinstvena carinska deklaracija, str. 23